

POS
SOTE
TE2

POSOTE20

TULEVAISUUDEN SOTE-KESKUS

Pohjois-Savossa

Laatu ja vaikuttavuus- työpaketti

Varkauden kaupunki

31.10.2022

31.10.2022

Sisällys

1.	Lähtökohdat ja tarve.....	2
1.1.	Tarve ja tavoitteet	2
1.2.	Toimintaympäristö, kohderyhmä ja asiakasymmärrys	2
1.3.	Osa-projektit	3
1.3.1.	Sotokeskus	3
1.3.2.	Perhekeskus	3
1.3.3.	Järjestö ja osallisuus	3
2.	Toteutus	3
2.1.	Kokonaissuunnitelma (vaiheistus, resurssit, osallistujat ja aikataulu)	3
2.2.	Tapahtumat ja toimenpiteet	4
2.2.1	Sotokeskus	4
2.2.2	Perhekeskus	4
2.2.3	Järjestö ja osallisuus	5
2.3.	Arviointi.....	5
3.	Tuotokset	6
3.1	Sotokeskus	6
3.2.	Perhekeskus	6
3.3.	Järjestö ja osallisuus	6
4.	Arvioinnin tulokset	7
4.1.	Sotokeskus	7
4.2.	Perhekeskus	7
4.3.	Järjestö ja osallisuus	8
5.	Kehittämistarpeet ja jatkosuunnitelma	8

31.10.2022

1. Lähtökohdat ja tarve

1.1. Tarve ja tavoitteet

Tulevaisuuden sotekeskus -hankkeen toimintaympäristö Pohjois-Savossa on monella tapaa haasteellinen. Väestö ikääntyy ja vähenee, minkä lisäksi Pohjois-Savon sairastavuusindeksi on Suomen korkein (ikävakioimaton 136, ikävakioitu 130). Korkea sairastavuus vaikuttaa sosiaali- ja terveyspalvelujen suureen kysyntään ja nostaa niiden nettokäyttökustannuksia. Erityisesti maakunnassa painottuvat mielenterveyteen ja päihteisiin liittyvät ongelmat, joihin liittyvät sosiaaliset ja terveydelliset vaikutukset ovat yleisiä. Pohjois-Savossa on Diakin huono-osaisuusindikaattorien perusteella maan keskiarvoa enemmän erilaisista inhimillisistä, taloudellisista tai sosiaalisista vaikeuksista kärsiviä ihmisiä. Pohjois-Savon väestön palvelutarpeet ja ikärakenteen huomioon ottaen alueella on erityistä tarvetta kehittää terveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistyötä ja luoda palvelujen yhteensovittamista vahvistavia käytäntöjä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteena on ylläpitää ja tuottaa terveyttä ja hyvinvointia. Kun resurssit ovat rajalliset, ne täytyy käyttää hyödyksi parhaalla mahdollisella tavalla. Laatu ja vaikuttavuus -työpakettin tavoitteena on ollut edistää sote-keskuksen palvelujen laatua ja vaikuttavuutta kehittämällä toimintamalleja sote-ammattilaisten väliseen yhteistyöhön sekä vahvistamalla henkilöstön osaamista, asiakasosallisuutta, kolmannen sektorin kanssa tehtävää yhteistyötä ja sote-keskuksen tutkimusperustaisuutta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten monialaisen yhteistyön käytäntöjen kehittämistä kohdennettiin erityisesti palvelutarpeen arviointiin, hoito- ja palvelusuunnitelmiin, hoitoketjuihin, palvelujen toteuttamiseen ja arviointiin sekä tutkimukselliseen kehittämiseen. Ammattilaisten työtapojen taustalla olevien ajattelumallien muuttaminen kohti monialaisuutta on ollut keskeistä. Tärkeää on ollut myös huomioida sosiaalihuollon tiedontuotanto laadukkaiden ja vaikuttavien sosiaalipalvelujen kehittämiseksi ja asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

1.2. Toimintaympäristö, kohderyhmä ja asiakasymmärrys

Laatu ja vaikuttavuus -työpakettin osaprojekteja toteutettiin Pohjois-Savon laajuisesti yhteistyössä muiden sote-keskuksen palvelujen kehittäjien kanssa. Lisäksi kehittämistyötä edistettiin erilaisissa paikallisissa ja alueellisissa verkostoissa ja työryhmissä yhteiskehittämällä. Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, SOKK-hanke (SOKK-hankkeessa on muun muassa edistetty sosiaali- ja terveysalan monialaista koulutusta rakentamalla oppimisympäristöjä palvelujärjestelmään), Itä-Suomen yliopisto ja Savonia-ammattikorkeakoulu ovat olleet mukana työpakettin osaprojektien toteuttamisessa.

Työpakettin osaprojektien kohderyhmänä olivat muun muassa monialaisia palvelukokonaisuuksia tarvitsevat asiakkaat, valtimotauteja sairastavat potilaat, sote-henkilöstö sekä erilaiset yhteistyöverkostot. Sosiaalihuollon vaikuttavuuden edistämässä kohderyhmänä olivat erityisesti aikuissosiaalityön henkilöstö ja asiakkaat.

Asiakasosallisuus on toteutunut vahvasti yhteiskehittämisen ja systemaattisen asiakaspalautteen keräämisen myötä. Osaprojektien etenemisestä tiedotettiin säännöllisesti henkilöstöä ja myös palautetta kerättiin systemaattisesti. Tärkeänä lähtökohdana oli asiakasymmärryksen sekä työntekijöiden osallisuuden toteutuminen. Henkilöstöllä oli mahdollisuus tuoda kehittämistyöhön mukaan näkökulmia asiakasrajapinnasta ja myös oppilaitosyhteistyön, kokemusasiantuntijoiden sekä järjestöjen mukana olo eri osaprojektien toteutuksissa vahvasti asiakkaan äänen äärelle pysähtymistä.

31.10.2022

1.3. Osa-projektit

1.3.1. Sotekeskus

Sotekeskuksen osa-projektit koostuivat monialaisen tiimityön kehittämisestä sekä pilotoinnista, sotekeskus palvelujen vaikuttavuuden sekä tutkimuksellisuuden vahvistamisesta.

Sotekeskus palvelujen vaikuttavuus kokonaisuuteen sisältyi valtimotautien hoidon vaikuttavuus, hoitoketjujen jalkauttamistyö, rakenteellisen sosiaalityön toimintamallit ja sosiaalinen raportointi, sosiaalihuollon kirjaamisosaamisen vahvistaminen sekä aikuissosiaalityön vaikuttavuuden kokonaisuus osana THL:n Tassu-pilottiin osallistumista.

1.3.2. Perhekeskus

Perhekeskuksen kehittäminen rajautui yhteen osa-projektiin, jossa määriteltiin osana hyvinvointialueen laajuista perhekeskuksen toimintasuunnitelmaa perhekeskustoiminnan arvioinnissa ja seurannassa huomioitavat indikaattorit.

1.3.3. Järjestö ja osallisuus

Järjestö- ja osallisuusteemoja on viety eteenpäin kahtena osa-projektina. Osallisuuden edistämisen teemassa on koottu osallisuuden edistämisen työkalupakkia sekä hyvinvointialueen osallisuusohjelmaa. Järjestöteemassa tehtiin yleinen kuvaus järjestöjen integroitumisesta sote-palvelupolkuihin sekä tuotettu hyvinvointialueen järjestöyhteistyön ohje.

2. Toteutus

Työpakettille laadittiin projektisuunnitelma, jossa määriteltiin prosessitavoitteiden osaprojektit, toimenpiteet, odotetut tuotokset, vastuuhenkilöt ja aikataulu. Prosessitavoitteita ja suunnitelmaa päivitettiin hankkeen edetessä. Tarvittavia muutoksia tehtiin esimerkiksi yliopistollisen sotekeskuksen ja vaikuttavuuden alustan osalta. Yliopistollisen sotekeskuksen rakentumisen pohjaksi vahvistettiin oppilaitosyhteistyötä ja tutkimuksellisuutta. Täydennysrahoituksen turvin voitiin kohdentaa lisää resursseja joustavien asiakaslähtöisten palvelupolkujen muotoilemiseen eri ikäryhmiä palvelevissa palvelukokonaisuuksissa.

2.1. Kokonaissuunnitelma (vaiheistus, resurssit, osallistujat ja aikataulu)

Sotekeskuksen vaikuttavuuden ja laadun vahvistamisen keinoina nähtiin monialaisen tiimin yhteiskehittäminen ja pilotointi, valtimotautien hoidon vaikuttavuuden varmistaminen sekä sotekeskuksen tutkimuksellisuuden vahvistaminen. Rakenteellisen sosiaalityön osaamista ja toimintamalleja edistettiin työryhmätyöskentelyllä sekä sosiaalisen raportoinnin lomakkeen pilotoinnilla. Sosiaalihuollon kirjaamisosaamista lisättiin vertaisoppimisen ja koulutuksen keinoin ja aikuissosiaalityön vaikuttavuutta osallistamalla THL:n TASSU-

31.10.2022

pilottiin. Perhekeskuksen indikaattoreiden määrittelytyö oli keskeinen osa hyvinvointialueen laajuista perhekeskuksen toimintasuunnitelman seuranta ja arviointia. Osallisuus- ja järjestöyhteistyö käynnistyi koko POSOTE20 -hankkeessa (Tulevaisuuden sote-keskus ja rakenneuudistus) osalta koordinoivana, selvittävänä ja verkostoja yhteen kokoavana työnä.

Osallisuus- ja järjestöyhteistyön koordinaatio käynnistyi syksyllä 2020 ja muut työpaketin kehittämistoimet käynnistyivät keväällä 2021 ja jatkuivat lokakuun loppuun 2022 saakka. Monialaisen tiimityön ja tutkimuksellisuuden vahvistamisen osalta kehittämistoimenpiteitä sekä osallisuus- ja järjestöyhteistyön jalkauttamistoimenpiteitä jatketaan Tulevaisuuden sotekeskus hankkeen II vaiheessa.

Laatu ja vaikuttavuus -työpaketin kokonaisbudjetti oli 360 000 euroa. Sotekeskuksen ja perhekeskuksen osaprojekteista vastasivat hanketyöntekijä, kehittäjä-sairaanhoitaja ja kehittäjä-sosiaalityöntekijä. Osallisuus- ja järjestöyhteistyöstä vastasi osallisuus- ja järjestökoordinaattori (myöh. projektipäällikkö) 50% työajalla (50% rakenneuudistus).

2.2. Tapahtumat ja toimenpiteet

Kehittämisen toimenpiteet työpaketissa käynnistyivät kevään 2021 aikana ja vahvistuivat syksyllä 2021 valtimotautien vaikuttavuuden ja hoitoketjujen jalkauttamistyön osalta. Kevään ja syksyn 2021 aikana sotekeskuksen ja perhekeskuksen osaprojekteissa keskityttiin yhteiskehittämiseen, pilotoitien suunnitteluun sekä valmisteluun. Pilotoinnit ja käytännön toteutukset käynnistyivät vuonna 2022.

2.2.1 Sotekeskus

Sotekeskuksen laadun ja vaikuttavuuden sekä monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi keskeisimmät toimenpiteet kohdentuivat monialaisen tiimin yhteiskehittämiseen ja pilotoinnin käynnistämiseen, hoitoketjujen jalkauttamiseen, diabetes-digihoitopolun pilotointiin sekä rakenteellisen sosiaalityön ja sosiaalihuollon kirjaamisosaamisen vahvistamiseen.

Monialaisen tiimin malli syntyi yhteiskehittämisen tuloksena ja yhteiskehittämiseen osallistui laaja joukko sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, järjestöjen edustajia sekä kokemusasiantuntijoita. Hoitoketjujen osalta jalkautettiin valtimotauti-hoitoketju ja ADHD-hoitoketju, akuutisti sairas iäkäs-hoitoketju sekä osallistuttiin diabetes digihoitopolun pilotointiin. Tiivis yhteistyö Kuopion yliopistollisen sairaalan kanssa oli merkityksellistä hoitoketjujen jalkauttamisessa.

Sosiaalihuollon osalta kehittämistoimien aikana koottiin alueellinen rakenteellisen sosiaalityön työryhmä, jonka toiminnan tavoitteet hyväksyttiin hyvinvointialueen väliaikaisessa valmisteluelimessä. Kirjaamisosaamisen vahvistamiseksi järjestettiin säännöllisesti kirjaamisklinikoita sosiaalihuollon henkilöstölle sekä kirjaamiskoulutuksia. Aikuissosiaalityön henkilöstölle pidettiin työpajoja palvelutarpeen arviointien ja asiakassuunnitelmien tekemisestä.

Tutkimuksellisuuden vahvistamiseksi tehtiin tiivistä tutkimusyhteistyötä Itä-Suomen yliopiston kanssa ja näin saatiin rakennettua toimivat verkostot osaksi Tulevaisuuden sotekeskus hankkeen II vaiheen tutkimuskokonaisuutta. Lisäksi oppilaitosyhteistyö rakentui Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa.

2.2.2 Perhekeskus

Perhekeskuksen laadun ja vaikuttavuuden toimenpiteet kohdistuivat perhekeskusindikaattoreiden määrittelytyöhön. Perhekeskusindikaattoreiden määrittelyä varten koottiin alueellinen työryhmä kunnista nimeämispyyntöillä keväällä 2021. Työpajoihin saatiin osallistujia useista eri työyksiköistä ja työryhmän

31.10.2022

työskentelyä tuki myös eri paikkakuntien edustajat sekä tiedolla johtamisen näkemykset indikaattoreiden määrittelytyöhön liittyen. Oppilaitosyhteistyönä syntyi indikaattorityöskentelyn tueksi synteesi, jota hyödynnettiin määrittelytyön tukena.

2.2.3 Järjestö ja osallisuus

Osallisuuden edistämisen toimenpiteet käynnistettiin hankkeen yhteisillä osallisuuden edistämisen perehdytyksillä. Perehdyttämistä jatkettiin oma-arviointiklinikoilla ja maakunnallisessa osallisuusverkostossa. Osallisuuden edistämisen työkalupakkia edistettiin Tulevaisuuden sote- keskus -hankkeen työntekijöiden työryhmässä. Osallisuusohjelmaa varten koottiin osallisuustyöryhmä, tehtiin selvitys olemassa olevista osallisuuskanavista kunnissa, toteutettiin asukaskysely ja kaksi sote-ammattilaisille suunnattua webinaaria. Osallisuus- ja demokratiakanavia on kokeiltu vuoden 2022 aikana osallisuusohjelmatyössä.

Järjestöille on järjestetty sote-aamukahveja. Järjestöt osana sote-palvelupolkua -kuvaus työstettiin palvelumuotoilun työpajoissa. Kuvaus on tehty Innokylään. Järjestöyhteistyön ohjetta koottiin järjestöjen pientyöryhmissä ja sen osia on testattu kuntapajoissa sekä teemoittaisissa järjestötapahtumissa.

2.3. Arviointi

Arviointia tehtiin järjestelmällisesti kansallisesti asetettujen seurantamittareiden ja hankekokonaisuuden oma-arvioinnin pohjalta. Oma-arvioinnin lähtökohtana oli alueellinen lähtötilanne, pilottihankkeiden toteuttamisympäristön lähtötilanne, kehittämistyön etenemisen seuranta ja odotettujen vaikutusten ja tulosten toteutuminen. Lähtökohtana oli oletus, että odotetut vaikutukset ja tulokset toteutuvat kehittämistyön (toteutettujen toimenpiteiden) seurauksena lyhyellä aikavälillä ja antavat viitteitä mahdollisuudesta tavoittaa muutoksia myös alueellisessa mittakaavassa Pohjois-Savossa. Oma-arvioinnilla seurattiin hankkeen etenemistä ja vaikutuksia suhteessa tavoitteisiin.

Oma-arviointi tehtiin tulos- ja prosessitavoitekohtaisesti mitaten niitä tuloksia ja vaikutuksia, joita toimenpiteillä tavoiteltiin. Tulostavoitteita olivat sotekeskuspalveluiden laadun ja vaikuttavuuden tutkimus-, arviointi- ja kehittämistoiminnan vahvistaminen sekä asukkaiden osallisuuden ja palvelujen asiakaslähtöisyyden lisääntyminen. Tulostavoitteista johdettiin toimenpiteitä ja niille prosessitavoitteet.

Kaikki kyselyt tehtiin Surveypalilla ja ne lähetettiin sähköpostissa linkkinä kohderyhmälle. Joihinkin asiakaskyselyihin oli mahdollista vastata tabletilla asiakaskäynnin yhteydessä tai sähköpostilla lähetetyn linkin kautta. Tavoitteiden, toimenpiteiden ja toimintamallien vaikutuksia, vahvuuksia, kehityskohtia ja toiminnan edellytyksiä arvioitiin myös yhdessä keskustellen kohderyhmien, hanketiimien, esihenkilöiden ja muiden sidosryhmien kanssa, mikä antoi suuntaa jatkokehittämiselle ja toimintamallien juurruttamiseen.

Erilaisten asiakkaan osallisuutta vahvistavien toimenpiteiden toteutuminen on ollut tärkeää koko työpaketin toiminnan arvioinnissa. Monialaisen tiimin työntekijät ovat **kokeneet monialaisen tiimin tapaamiset tarpeellisina ja he ovat saaneet uusia näkökulmia omaan työhönsä**. Asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä monialaisen tiimin toimintaan; he ovat **tulleet kohdatuiksi ja kuulluiksi**.

Kirjaamisklinikalle osallistuneet sosiaalihuollon ammattilaiset ovat kokeneet saaneensa hyötyä säännöllisesti järjestettävistä tilaisuuksista, joissa on **voinut keskustella kirjaamiseen liittyvistä asioista ja saanut vertaistukea**. Rakenteellisen sosiaalityön alueellisen työryhmän työskentely **vahvasti osallistujien kokemuksen mukaan alueellisesti rakenteellisen sosiaalityön osaamista ja rakenteiden syntymistä**. Aikuissosiaalityön henkilöstön kokemukset osoittivat **tiedon AVAIN-mittarin käytöstä lisääntyneen selvästi**.

31.10.2022

Osallisuustyön arviointiin kansalliset mittarit on koottu Teaviisarista sekä kansallisesta asiakaspalautekyselystä. Näiden mukaan osallisuus on lähtökohdiltaan korkealla tasolla. Osallisuustyössä asukkaiden kokemaa osallisuutta ja mielekkäitä osallistumisen kanavia selvitettiin Webropol-kyselyllä. Sen pohjalta on lähdetty kokoamaan ja kokeilemaan eri-ikäisten näkökulmasta sopivia osallisuuskanavia. Järjestöyhteistyön kehittymistä sote-ammattilaisten kanssa on seurattu alueellisen HYTE-tiimin järjestökyselyllä.

3. Tuotokset

3.1 Sotekeskus

- Monialaisen tiimityön malli sotekeskukseseen. MOTI-tiimi kuvattuna Innokylään: [MOTI tiimi- Monialainen tiimityö sotekeskuksessa | Innokylä \(innokyla.fi\)](#)
- AVAIN-mittari työikäisten asiakassuunnitelmassa: <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/avain-mittari-tyoikaisten-asiakassuunnitelmassa>
- Kirjaamisklinikan toimintamalli, joka on kuvattu Innokylään: <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/kirjaamisklinikka>
- Rakenteellisen sosiaalityön kehittäminen Pohjois-Savossa, kuvaus Innokylässä: <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/rakenteellisen-sosiaalityon-kehittaminen-pohjois-savossa>
- Akuutisti sairas iäkäs-hoitoketjuun linkittyvän Ennakoivan hoitosuunnitelman valmiit fraasit luotu lifecare Fraasit – kirjausalustalle
- Posote20 Tulevaisuuden sotekeskus hankkeen ja Savonia-ammattikorkeakoulun yhteistyöalusta. Linkki yhteistyöalustalle Innokylään: <https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/savonia-ammattikorkeakoulun-ja-tulevaisuuden-sotekeskus-hankkeen-yhteistyon-alusta>

3.2. Perhekeskus

Perhekeskuksen indikaattoreiden määrittelytyön tuotoksena syntyi esitys seurattavista indikaattoreista osaksi perhekeskuksen toimintasuunnitelman seuranta ja arviointia. Indikaattorit valikoituvat perhekeskustehtävittäin siten, että viiden perhekeskuksen tehtävän osalta hyödynnettiin kansallisesti kerättyä indikaattoritietoa. Tietolähteinä indikaattoreiden osalta toimivat kouluterveyskysely, Finlapset, Tilastokeskus, Sotkanet. Kahden perhekeskuksen tehtävän osalta ei ollut löydettävissä relevanttia indikaattoritietoa, joten seuranta ja arviointia tulee näiden perhekeskuksen tehtävien osalta seurata muiden tietolähteiden kautta.

- Perhekeskuksen toimintasuunnitelma löytyy osana Pohjois-Savon perhekeskustoiminta- kokonaisuutta Innokylästä: [Pohjois-Savon perhekeskustoiminta | Innokylä \(innokyla.fi\)](#)

3.3. Järjestö ja osallisuus

- Järjestö- ja osallisuus tuotokset kuvataan Innokylään vuoden 2022 loppuun mennessä. Järjestöjen kiinnittyminen sote-palvelupolkuun – palvelukuvaus palvelumuotoilun prosessina. [Järjestöjen toiminta ja palvelut osana asiakaslähtöistä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelupolkua | Innokylä \(innokyla.fi\)](#)

31.10.2022

- Asukaskyselyn, kumppanuusiltojen ja Innoduel –kyselyn tuotokset on jaettu hyvinvointialueen strategiatyöhön:
[Mitä mieltä Pohjois-Savolaiset ovat tulevasta hyvinvointialueesta? Asukaskyselystä ja osallisuustoiminnasta nousee esiin kolme tärkeää pointtia - POSOTE20 Tulevaisuuden sote-keskus-hanke](#)
- Osallisuuden edistäminen ja sen johtaminen on kuvattu hyvinvointialueen Johtamisen käsikirjaan. Viimeisteltävinä ovat osallisuuden edistämisen työkalupakki, osallisuusohjelma sekä järjestöyhteistyön ohje.

4. Arvioinnin tulokset

4.1. Sotekeskus

Keskeisiksi tuloksiksi nousevat

- monialaisen toimintakulttuurin vahvistaminen sosiaali- ja terveydenhuollon välisessä yhteistyössä
- erilaisten hoitoketjujen jalkautuminen terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön
- sosiaalihuollon ammattihenkilöiden kirjaamisosaamisen lisääntyminen sekä
- AVAIN-mittarin käyttöönoton edellytysten paraneminen.

Sosiaalihuollon osalta on merkittävää, että Pohjois-Savon hyvinvointialueella on

- tunnistettu rakenteellisen sosiaalityön ja sosiaalisen raportoinnin merkityksellisyys osana laadukasta ja vaikuttavaa tiedontuotantoa ja tiedolla johtamista, mihin liittyen työryhmä on myös valmistellut toteuttamissuunnitelman.

Kehittämistoimenpiteiden aikana syntyi paljon erilaisia **kehittämisverkostoja**, joissa työskentely tulee jatkumaan projektikonaisuuksien päättymisen jälkeenkin. Tutkimuksellisuuden vahvistamiseksi rakennetut tutkimus- ja kehittämisverkostot toimivat tukena hankkeen II vaiheen tutkimuskokonaisuudelle ja Savonia ammattikorkeakoulun ja Tulevaisuuden sotekeskus -hankkeen yhteistyöalustan osalta Innokylässä on pohdittu sen laajentamista Itä-Suomen yliopiston ja koko hyvinvointialueen tutkimus- ja kehittämistoiminnan tueksi. Oppilaitosyhteistyö on merkittävä osa laadukkaita ja vaikuttavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Ajantasainen tutkimustieto ja myös opiskelijoiden opinnäytetyöt vahvistavat ammattilaisten osaamista, mikäli opinnäytetöiden aiheet saadaan vastaamaan paremmin käytännön työn kentältä nouseviin tarpeisiin.

4.2. Perhekeskus

Perhekeskustoiminnan indikaattoreiden määrittelyn tuloksena syntyi esitys seurattavista indikaattoreista osaksi hyvinvointialueen laajuisen **perhekeskustoimintasuunnitelman seurantaa ja arviointia**. Perhekeskustoiminnan indikaattoreiden määrittelytyö oli monivaiheinen prosessi, johon osallistui useita eri sidosryhmiä. Indikaattoreiden määrittelytyön tuloksena tunnistettiin useita tietotarpeita, jotta perhekeskustoimintaa voidaan hyvinvointialueella seurata ja arvioida kokonaisvaltaisesti. Perhekeskusindikaattoreiden määrittelytyöhön osallistuneiden tahojen ymmärrys on prosessin aikana lisääntynyt indikaattoreiden ja perhekeskustehtävien yhteydestä. Lisäksi määrittelytyöhön osallistuneet osaavat jatkossa hyödyntää paremmin kansallisesti kerättyä indikaattoritietoa toiminnan arvioinnissa.

31.10.2022

4.3. Järjestö ja osallisuus

Osallisuuden edistämisen keskeiset tulokset ja välitön vaikutus:

- Tulevaisuuden sote-keskus -projekteissa on lisääntyvästi otettu käyttöön erilaisia osallisuusmenetelmiä ja palvelumuotoilun työvälineitä. Osallisuustoiminta luonteva osa kehittämistyötä lisääntyvissä määrin.
- Osallisuusmenetelmiä kartoittavaan asukaskyselyyn osallistui 1134 asukasta, kumppanuusiltoihin n. 100 asukasta, henkilöstöwebinaareihin n. 40 henkilöä. Näiden pohjalta on rakennettu asiakaslähtöistä osallisuuskanavien kattausta hyvinvointialueelle.

Järjestöyhteistyön tuloksena ja välittömänä vaikutuksena:

- Järjestöille on erilaisia mahdollisuuksia osallistua. Esimerkiksi pienryhmätyöhön osallistui 25 järjestöä tiiviisti, ikääntyneiden palvelut seminaariin ilmoittautui yhteensä 59 järjestöä ja vanhusneuvoston jäsentä. Järjestöt löytyvät palvelupolkukuvauksista, mutta tätä työtä on syytä jatkaa.
- Järjestöjen viikoittainen ja kuukausittainen yhteistyö on hieman kasvanut kahden vuoden takaiseen tilanteeseen. Neuvonta ja ohjaus julkisiin palveluihin on lisääntynyt kolmella prosenttiyksiköllä ollen 25,3%. Yhteinen asiakastyö on lisääntynyt noin 5 %:lla 18,7 %:iin.

5. Kehittämistarpeet ja jatkosuunnitelma

Laatu ja vaikuttavuus sekä niiden vahvistaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa vaativat pitkäjänteistä työtä. Lyhytkestoisissa osaprojekteissa on ollut haasteellista osoittaa esimerkiksi monialaisen yhteistyön pitkäaikaisia vaikutuksia asiakkaiden tilanteisiin. Jatkossa hankekokonaisuuksilla tulisi olla huomattavasti pidempi toiminta-aika, jotta niiden vaikutuksia pystyttäisiin systemaattisemmin ja luotettavammin osoittamaan. Sosiaali- ja terveystieteiden uusien toimintamallien kustannusvaikuttavuuden osoittaminen olisi ollut tärkeää hankkeen aikana, vaikka monialaisen tiimin kehittämisen myötä tulikin selkeästi esille asiakkaiden sekä työntekijöiden hyvät kokemukset tiimin toiminnasta.

Laatu ja vaikuttavuus -työpakettin alkuperäiseen hankesuunnitelmaan kirjatut tavoitteet yliopistollisen sotekeskuksen ja vaikuttavuuden alustan kehittämisestä eivät toteutuneet hankkeen aikana. Tutkimus-, kehitys- ja arviointitoiminnan vieläkin systemaattisempaan kehittämiseen olisi työpaketissämme tarvittu vahvempaa yhteistyötä hyvinvointialueen TKKIO-toimintaan, jotta yliopistollisen sotekeskuksen perusteiden rakentuminen olisi mahdollistunut. Samoin vaikuttavuuden alustan rakentaminen olisi vaatinut vahvempaa yhteistyötä tiedolla johtamisen asiantuntijoiden sekä ICT-palvelujen kanssa. Tiedolla johtamiseen annettiin vaikuttavuuden alustan tiimoilta tietotarpeita johdon työpöytä -ajatuksen liittyen. Hyvinvointialueen valmistelussa TKKIO-toiminta oli vasta jäsentymässä, joten tiiviimpi yhteistyö ei lähtenyt rakentumaan. Työpaketissa saatiin kuitenkin luotua yhteistyöverkostoja, jotka ovat olleet merkityksellisiä myös Tulevaisuuden sotekeskus -hankkeen II vaiheen näkökulmasta. Laatu ja vaikuttavuus -työpakettin toimenpiteiden jatkuvuutta turvattiin hankkeen II vaiheessa monialaisen tiimityön ja tutkimuksellisuuden osalta. Toimenpiteiden jatkamisen tarve tunnistettiin työpakettin kehittämistoimien aikana. II vaiheen tutkimuskokonaisuuden avulla tuodaan esiin monialaisen tiimityön vaikutuksia.

Perhekeskustoiminnan indikaattoreiden ja perhekeskustoimintasuunnitelman seuranta ja arviointia sekä sen tarvitsemia tietosisältöjä tullaan täydentämään osaprojektin loppumisen jälkeenkin. Määrittelytyö toimii pohjana laajemmalle perhekeskuksen arvioinnin kokonaisuudelle. Indikaattoreiden määrittelemiseksi olisi ollut tarpeellista saada kansallista ohjausta jo heti määrittelytyön alussa.

Yllä kuvatut havainnot sopivat hyvin osallisuus- ja järjestöyhteistyön koordinointiin. Kehittämisen sijoituksessa usean organisaation pieniin ja lyhytkestoisiin projekteihin on johdonmukainen työ haasteellista. Jatkossa

31.10.2022

kehittämistä on syytä nivoa pitkäjänteiseen ohjelmatyöhön, niin että rahoitukseltaan lyhytkestoiset projektit ketjutetaan tavoitteellisiksi kokonaisuuksiksi.

Kehittämistarpeina esiin nousivat

- kirjaamisosaamisen ja yhtenäisten käytäntöjen edelleen vahvistaminen Pohjois-Savossa
- kirjaamisasiantuntijoiden kartoitus ja resursointi kirjaamisasiantuntijan tehtävän hoitamiseen
- rakenteellisen sosiaalityön käytäntöjen vahvistaminen ja sosiaalisen raportoinnin mallin käyttöönotto hyvinvointialueella
- asiakasosallisuutta vahvistavien menetelmien systemaattinen käyttö hyvinvointialueella perhe-, ikä- ja sotekeskuksessa
- AVAIN-mittarin käytön tukeminen hyvinvointialueella
- Sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistaminen osana perusterveydenhuollon tutkimus- ja kehittämistoimintaa
- oppilaitos- ja tutkimusyhteistyön tiivistäminen osana TKIO toimintaa
- kustannusvaikuttavuuden osoittaminen uusien toimintamallien osalta
- Hyvinvointialueen laajuisen perhekeskustoimintasuunnitelman seurannan ja arvioinnin tiedontuotannon monipuolisuuden vahvistaminen
- Osallisuus- ja järjestöyhteistyön koordinaatiota jatketaan hyvinvointialueen Hyte- ja osallisuus – palvelualueella hyvinvointialueen omana toimintana sekä Tulsote II –hankkeen kehittämistyöllä. Osallisuus- ja järjestöyhteistyön ohjelman toimenpiteitä pyritään saada eteenpäin mm. hankkeistamalla.